

vénen a esquexar-la / s'amansexen ohint-la, tan dolça, sospirar: / fins sembla que les ones s'aturen a *escoltar-la*, / com blancs anyells venint-li ses plantes a besar», *Atl.*, 152. «Doncs bé, passo per això, a condició de que vostè, *escolti'm* bé... vostè farà passos i darà veus per saber-ho», «Quin comediant! Quin alet! Pobra noya si se l'*escolta*», «no se l'*escolti* pas a aquest tatambana, s'apressà a respondre la despesera», Narcís Oller (*La Pap.*, 61, 59, 52).

Modernament segueix d'ús general en tot el domini, i només amb rares i extremes pronúncies discrepants. En el Ross. reduït a *askutá*: prop de Corbera de Dalt hi ha un terme de nom vastament difós (fins al N. de França), amb la pron. *askúta-si-plóu* (1960); anàlogament a Benasc: «ha vingut *ta skotá*» (1965) A Ribagoçça es dibuixa la transacció cap al resultat fonètic d'Aragó-Castella-Portugal, en la forma *eskúta*, que no solament és de tota la rodalia de Graus, sinó ja endins del domini ling. català: a Açañui, a Bena varri i a l'Isàvena, a Rallui (1957, 1965).

Per a la forma *ASCULTARE del llatí vulgar (reducció del diftong a la manera d'*agurium*, *agustus*), veg. M-Lübke, *Einf.*, § 159. S'hi combinà el canvi corrent de *as-* inicial en *es-*: *escondir* < ABSCONDERE, *estella* = cast. *astilla*. La forma amb *as-* ha restat en italià *ascoltare*, i ha passat a *es-* a totes les altres llengües romàniques principals: fr. *écouter*, oc. *escoltar*, port. *escutar* i fins cast. *escuchar*, si bé aquí en la llengua arcaica encara trobem *asuchar*, no sols en el P. del Cid, sinó encara en l'Arx. de Hita (almenys dos cops, 342a i 14b, veg. nota aquí en la meua ed.).

DERIV.: *Escolt* mall. *Escoltet* mall. i val.; a '*scoltet*: amb el leon. *decir a otro a escucho* iguala Josep Alemany «en valenciano a '*scoltet*» (BRAE II, 644), també pall.: «*escoltets*: decir cosas en voz baja y a la oreja de otro delante de la gente» (Pol, Àneu, 16); sembla que pot ser simplement diminutiu d'*escolt* i de l'acc. 6 d'*escolta* (en *AlcM*), i dir a *escolletes* a Morella i CdPna., si bé la forma d'Àneu fa dubtar entre això i una fossilització de l'antic subjuntiu pl. 5 *que escoltets*; tal com suposava Barnils (BDC II, 8) *cacallets* < *que callets*: dubto molt perquè es veuen arguments contraris i en pro de les dues coses.

Escolta: en el sentit militar de 'guaita, espia', des de Jaume I, i freqüent en tota l'Edat Mitjana: «ordonà lo senyor rey ab les *escoltes* e ab les guaytes, que cascuna nuyt feyen que, tota hora, que vingués a eils --», Muntaner (§ 100); «haja lo príncep dotze leyls hòmens e notables qui sien los faels e *escoltes*, qui sien al camp abans que los batallers vinguen», «jaquits axí los batallers, a cascun dels cantons del camp se oisen tres feals per *escoltar* les paraules que los batallers diran», Eiximenis (*Regiment*, cap. 328 i 329); segons una crònica eivissenca de c. 1505: «al servicio nocturno de vigilancia se le denominaba *escolta*, y *descub[i]lerta* al que tenía lugar sólo al amanecer y atardecer o únicamente al atardecer» (Macabich, *Feudalismo*, 44). *Escolta* m. 'minyó de muntanya, boy-scout' i *escoltisme*, mots creats per l'amic meu i espill de tots nosaltres, J. M. Batista i Roca, c. 1930.

Escoltador [S. XIV, *Jaŕuda* en *DBal.*, i ja Llull]. *Escoltaire*. *Escoltament*. *Escoltant*. *Escoltera*. *Escoltim*. *Escoltívol*. S'ha dit *escolta*, a la manera cast. (ex. de Costa i Llobera, en *AlcM*), en lloc d'*escorta* [fi S. xv, cf. *escolt* en Ausiàs xxxviii] 'acompanyament en força', pres de l'it. *scòrta*, derivat de l'it. *scòrgere* (part. *scòrto*) 'albirar, observar', 'guiar', derivat del ll. vg. *EXCORRIGÈRE 'redreçar, rectificar (el camí), derivat de CORRIGERE id. *Escortar*.

CPT.: *Escolltagasetes*. *Escolltapets*.

ESCOMBRAR, 'netejar empenyent a un costat amb escombra, etc.', pròpiament 'desembarassar, netejar de destorbs', d'un ll. vg. *EXCOMBORARE 'llevar noses, destorbs, entrebancs', derivat del cèlt. *cōmbōros* 'amuntegament', 'entrebanc' (irl. ant. *commar*, *kymri cymmer*), compost de *com-* 'juntament' i *BERŌ* 'jo porto' (=ll. *fero*). □ 1.ª doc.: S. XIII: Jaume I; *Cost-Tort*.

El significat bàsic i ampli de 'llevar tota mena d'entrebancs' resta encara en la llengua antiga: «un pug petit, qui fou exporgat de tots los arbres que allí cren, en gui<s>a que --- no s'i pogués fer agayt ni trayció; i adoncs com lo dit pug fou ben *scombrat* e denejat ---», ACanals (*Scipió*, *NCL.*, 45). 'Netejar una mina', doc. ross. de 1321 (*InvlC*). Però aviat tendeix a marcar-s'hi l'especialització moderna: «Si per aventura --- aquel ayguaduyt covendrà a escurar o *escombrar*, deu posar ço que d'aquela cequia o ayguaduyt traurà o escurarà per les ores d'aquela ---», *CostTort* (ed. Ol., p. 134); «lavava les escudelles, e *escombrava* les cases e feya-ls los lits», *Comtessa Fidel* (*NCL*. LXVIII, 113); «tot hom --- sia tengut de *scombrar* e denejar per vuy tot dia, e depuys, tots disaptas, contínuament, les carreres, ço és a saber, cascú aytant com se estén la sua honor e possessió»; exs. de 1370, 1376 i 1411 en *InvlC*, ban de Bna., c. 1350 (*DBal.*).

Especialment generalitzat parlant dels forns (car en els nombrosos parlars bal., valencians i occid. en què s'usa *agranar* per als altres casos, fins allà s'usa en aquest), i així en aquest cas el trobem «un(a) rasle de ferre per *scombrar* lo forn» en un doc. de 1376 (MiretS, *TemplH*, 561). D'altra banda s'anuncia el sentit del cast. *escombros* en: «mecions per *scombrar* les voltes», doc. de Bna., 1423, que detalla també el dinar que donaren als qui «foren al dit *escombres*» (CaCandi, *MiscHiCat.* II, 209); «fingir o imitar la tos para llamar a uno o hacerte una seña», val. en Carles Ros, Escalante i Sanelo (veg. les cites de Gulsoy, allí, p. 363). Molt tradicional i clàssica és l'aplicació figurada a objectes diversos que passen a frec d'una superfície llevant el que hi troben: «adés *escombren* les carreres ab les mànegues, adés les porten trossades a mig brassos», BMetge (*Somni* IV).

La llengua literària moderna encara se'n serveix en les accs. no domèstiques, que sentim com a metàfòriques (a tort, ben mirat): «¿Heu vist a l'huracà que *escombra* cel y terra / llevar la neu, boscuries y rocs als Pirineus, / y en revolví al endur-se'ls, ab algun cap